

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 263.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tariful
și învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiată.

Campania apărării naționale în România.

Partea, 6 Decembrie.

Văzut de aici dela distanță, prin prisma liniștii și nepreocupării sufletești și a unei obiectivități mai severe, campania de *apărare națională*, dusă de Liga culturală și de toate elementele curat românești din țară contra puhoiului de cutropire evreiască, ne apare în toată măreția ei...

Cum adică? De aci înainte, încetățenind în masă pe evrei, să ne deschidem *singuri* calea spre abisul peirei, de unde nu mai este reîntoarcere? Să zguduim bazele statului *național* românesc prin introducerea în dreptul suveranității naționale un popor care la toate ocaziile n'a dovedit față de scumpa noastră Românie decât perfidie, lâcomie materială, lipsă de scrupule și o dușmănie innăscută, tenace, *teribilă* contra firei noastre etnice? Să dăm drepturi politice evreilor cari vor să facă *stat în stat* spre a putea exploata și mai bine poporul român, care chiar și acum suferă destul, mai ales în Moldova, din cauza cutropirii israelite? Cum adică? De aci înainte ori-ce evreu născut în România, fiu al altui evreu venit cu cărpele în spate din Galia și primit *de mild*, dintr'un sentiment înalt de umanitate, în țara Românilor, să fie egal în drepturi cu descendenții lui Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare și Mihail Viteazul, cari au udat în abundență, cu sângele lor, acest pământ și l'au apărut cu prețul vieții de nesfârșitele invazii streine?...

Dar unde este dreptatea? Cum am putea fi noi, vreodata, egali cu acești oameni cari sunt *streini* de noi, de sufletul românesc, de cultura românească, de tendințele românești și de idealul mare al românismului întreg?... N-ar însemna aceasta să renunțăm singuri la stăpânirea neturburată a țării moștenite dela eroicii noștri strămoși? N-ar fi aceasta o *crimă* față de memoria sfântă a părinților noștri, cari ne-au lăsat o moștenire curată și nealinsă, cari au trăit într'o Românie a Românilor, iar nu a Românilor și a

evreilor?... N-ar însemna aceasta *sinuciderea* noastră?...

Acestea erau ideile cari mi-au fulgerat într'o singură clipă prin creier când am citit în ziarele române și streine că evreii din țară au îndrăzneala să ceară încetățenirea lor în masă. Am rămas uluit și mi-am zis că este *imposibil* ca să se găsească în țară conducători politici cari, printr'o revizuire a articolului VII. din Constituție, să deschidă porțile invaziei evreiești în politica românească, în conducerea dătinelor patriei-mame a Românilor. Mi-am zis că este peste putință ca șefii noștri politici cari, cu toate cele câteva excepții dureroase, au știut și știu să dea dovadă de patriotism, să nu își dea socoteală că evreii sunt la noi în țară un element din cale afară periculos, că ei sunt foarte tari chiar și acum, ne-având drepturi politice, și că ei ar stăpâni țara dacă ar izbuti să obțină în masă dreptul de încetățenie...

Campania de apărare națională, pornită în deosebi de Liga Culturală, a avut darul să liniștească inimile românești și să le facă să speră că opinia publică românească *nu va tolera* ca chestiunea revizuirii articolului VII al Constituției, în favoarea evreilor, să fie măcar adusă în discuție în Corpurile legislative. Acțiunea patriotică a *Ligei Culturale* a avut mare răsunet și găsește imitatori. Trebuie să recunoaștem meritele d-lor Virgil Arion și Bogdan-Duică, distinși naționaliști cari conduc această acțiune și cred că exprim sentimentele întregii colonii române din Paris când îi felicită din inimă pentru curajul și energia lor de patrioți. Pot să asigur pe acești buni conducători români că *tineretul* îi va urma. O telegramă de protestare contra perfidiei campaniei evreiești, ce am propus să se expedieze M. Sale Regelui nostru a fost acoperită imediat de numeroase semnături ale colegilor mei din Paris.

Lăsând chiar la o parte considerațiunile de ordin sentimental, punctul de vedere al Ovreilor nu se poate susține nici istoricește și științificește. *Istoria* dovedește că *națiunile cari și-au pierdut omogenitatea* lăsând să se infiltreze în sânul lor elemente străine, *au pierit*, victime ale ospitalității lor pentru streini...

Cel mai ilustru exemplu este *Roma*, care a fost puternică și a făcut o lungă cale de cuceriri glorioase cât timp elementul roman, iubitor de patrie, a rămas neamestecat, curat. Și Roma a pierit când a deschis porțile ei sacro-sancte pentru influința corupătoare a streinilor, Roma s'a prăbușit când drepturile vechi ale Quiriților au fost pângărite transmitându-se și la Barbari (Caracalla, 212 după Cristos).

Iar științificește (psihologicește ca și juridicește) este dovedit că streinul nu poate avea pentru o națiune aceeași dragoste ca fiul acelei națiuni, ca acela care este legat de acea națiune prin *legătura indisolubilă a sângelui*, iar nu aceea a intereselor materiale cari pot varia. Iată de ce diferitele națiuni s'au fortificat, juridicește, în privința streinilor prevăzând în constituțiile lor *ius sanguinis*, dreptul sângelui, iar nu *ius soli*, dreptul celor născuți pe același sol, teritoriu. Marii noștri patrioți: Cuza-Vodă, regele Carol, Coșbăniceanu, I. C. Brătianu, etc. au avut prevederea să consfințească prin articolul VII al Constituției noastre dreptul *sângelui*. Nu este Român decât fiul părinților români!

Nu mă îndoesc o singură clipă că reprezentanții statului român vor veghea cu sfințenie ca uneltirile nelegiuite ale evreimei să se sfârme de articolul VII al Constituției, scutul salvator al naționalității noastre!... România a Românilor, *numai* a Românilor, dar a tuturor Românilor *de sânge!*

Mircea R. Șirianu.

Anexarea insulei Creta. Măne, Duminecă, se va proclama cu mare solemnitate anexarea insulei Creta, realizându-se după o așteptare de decenii un vechi ideal al grecilor. Regele Constantin se va duce la Creta, unde va proclama anexarea. Probabil că regele va fi însoțit de primul ministru Venizelos. Cruciaștorul Averof și 3 torpiloare, având pe bord 2 companii de infanterie, au și plecat la Canea în vederea acestei solemnități.

Duminecă se va celebra la Canea un serviciu divin, la care vor asista și consuli străini. După serviciul divin se va arboriza steagul grecesc, ce mai acum rățiva ani fusese îndepărtat de trupele internaționale.

mai spus, umbla în straa curată; și obrazul ei bătut de bruma vremii păstra urmele unei alese frumuseți.

Deci stând la lumina focului de seară, pe scunelele cele mici și imposibile, sublocotenentul M. se gândi să facă o plăcere bătrânilor. Și le zise, cu zâmbetul cel mai prietenesc:

»Dediule Andrei, baba dumitale e cuminte și bună la inimă — ș'a fost femeie frumoasă în tinerețea ei!»

Bătrâna rămase nemulțumită lângă foc, iar dediu-Andrei ne privi cu răutate, deodată supărat:

»Cum? zise el cu glas de ceartă. Erba mea n'a fost nici frumoasă, nici urâtă, — a fost nevasta mea și nimeni nu trebuie să se uite la dansa!»...

Mărturisesc că acest răspuns care ar fi încântat pe un turc cu harem, ori pe un puritan, mie m'a dus un zâmbet de nedumerire și de milă. Meșul pufni ridicându-se în picioare, se uită și mai urât la baba, apoi c'o privire piezișă spre noi eși din odaie, cu desăvârșire indignat de scandaluloasele cuvinte ale camaradului nostru.

Peste noapte, am dormit un somn bun; apoi, cătră ceasul 2 după miezul nopții, simții în ogrădă mișcarea oamenilor noștri cari aprinseau focuri. Auzii și gâsul rănguiitor al lui dediu-Andrei, care parcă toată noaptea stătuse la pândă. Pumnul lui bătut în

Din delegațiunea ungară.

Apponyi și Tisza despre România și tratativele de pace cu Românii din Ungaria.

Asupra ședinței de alaltăeri a delegațiunei ungare merită să insistăm ceva mai pe larg complectând cele publicate în nrul de ieri. În această ședință desbaterea opțiunilor, inițiată de delegații opoziționali în jurul expozeului contelui Berchtold, și-a ajuns culmea. Contele *Apponyi*, acest saltimbanc grandoman și cutezător, a ținut să facă o aspră critică politiceștii contelui Berchtold cu deosebire în ce privește atitudinea Monarhiei față de România și rolul României în timpul crizei balcanice. În partea a doua a discursului său s'a năpustit asupra contelui Tisza, a cărui politică internă, — cu deosebire tratativele de împăciuire cu Români în „cele mai critice vremuri pentru Ungaria“ — ar constitui un joc periculos pentru viitorul Ungariei

Lui Appony, al cărui discurs sfârșit a fost secundat de aprobările opoziționarilor, i-a răspuns după o scurtă pauză contele Tisza, care a căutat să-și motiveze punctul său de vedere în politica externă și în chestia tratativilor cu Români. Contele Tisza a fost de astădată ceva mai lămurit în expunerile sale asupra necesității împăcării elementului român cu cel maghiar din Ungaria *conchizând că activitatea sa în direcția aceasta, care este reclamată deopotrivă de interesele vitale imperative ale Românilor din Ungaria, va duce la un rezultat salutar.*

În următoarele facem un resumat al acestor debateri interesante, cari scot din nou la iveală, că rezolvarea conflictului național între Români și Maghiari a ajuns în primul plan al preocupărilor bărbaților politici ai Ungariei.

Din discursul lui Apponyi.

Din toate declarațiile contelui Berchtold și cele ale contelui Tisza reese, în mod clar, faptul că apărarea intereselor României a alcătuit un factor atât de important al acțiunii noastre încât creșterea teritorială dorită

de România a devenit ca una din principalele noastre cereri.

La o întrebare făcută de ministrul nostru în București în ziua de 21 Iunie, deci două zile după discursul lui Tisza, cu prilejul unei vizite la șeful guvernului român, asupra prețului neutralității României într'un eventual al doilea război balcanic, acesta a primit ca răspuns simpla enumerare a doleanțelor României. Cererile României deveniseră însă atunci mai mari. România nu mai dorea numai teritoriul Tur-tucaia-Falcic, ci cerea și rolul de arbitru în desăvârșirea crizei balcanice.

La acest răspuns rece, ministrul nostru n'a îndrăsnit să răspundă decât cu cuvintele că »România ar fi cerut înainte mai puțin«.

Contele Apponyi vorbește apoi de evenimentele de mai târziu, conform documentelor din »Cartea Verde, și amintește de vizita miniștrilor Franței și Rusiei la primul ministru român și asigurarea lor că Rusia și Franța vor garanta împlinirea cererilor României la intrarea ei în Bulgaria.

Din faptul că Franța și Rusia au intervenit în locul nostru în Românie, se poate stabili cu precizie înrăutățirea ce a urmat în raporturile noastre cu România, după discursul lui Tisza.

Oratorul stabilește că a urmat apoi o răcire între Monarhie și toate statele balcanice, căci fiecare stat care s'a năruit a simțit că nu ne datorește nouă această mărire.

În același timp atitudinea noastră a produs o răcire și în raporturile noastre în Tripla alianță.

Ideia revizuirii păcii dela București a fost în merit justificată, căci *această pace este o coperă de deplărs*, dar a fost o mare greșală din partea noastră, că am inițiat în această direcție o acțiune fără să ne fi asigurat spriginul aliaților noștri.

În ce privește *relațiile noastre cu România*, pentru îmbunătățirea acestora sunt gata să aduc și eu jertfe. Totuș nu trebuie să uităm că suntem o mare putere și n'avem nici un motiv să ne lăsăm tratați de România ca până aci. *Față de România trebuie să ne păstrăm demnitatea.* În delegațiuni a fost o adevărată întrecere pentru a câștiga bunăvoința României, mesajul român însă a fost cât se poate de rece pentru noi. Cercurile politice românești au aerul, că vor să ne facă cu sila să ne schimbăm politica față de naționalități, și să se amestece în afacerile noastre interne. Cercurile hotărâtoare austriace

44 de zile în Bulgaria.

Dediu-Andrei.

de Mihail Sadoveanu.

— Fine. —

Așa între neloșțiile și zâmbetele lui prefăcute l-am putut afla părerile asupra politicei interne și externe și a dat libertate babei lui, Maria, să ne pregătească sub hornul uriaș o *mleșniță*, lapte fierț cu un amestec de făină, ouă și zahăr, — mâncare națională de care se arăta destul de mândru. Buna lui voință a mers și mai departe. La jumările de douăsprezece ouă, s'a hotărât să adauge cel mai fin și mai picaant condiment al bucătăriei bulgărești: ardei pisat. Era o bună-voință vrednică de luare-aminte, ș'acel articol culinar a fost acos tot de sub niște încușetori unde era cu scumpețe păstrat. E adevărat că ardeiul pisat ne-a adus lacrimi în ochi și ne-a făcut să tușim un ceas, dar asta a bucurat și a satisfăcut pe dediu-Andrei, căci l-a încredințat de bunătatea și tăria acestui articol național. Câteodată și bucătăria unui popor e în armonie cu firea lui.

»Așa-i că-i bun ardeiul? ne întrebă biruitorul dediu-Andrei.

— Foarte bun! declară domnul căpitan V., cu ochii în lacrimi. (Trebuia să fim moșafiri îngăduitori, deși plăteam).

»Dar *mleșnița* mea? așa-i că a fost dulce? ne întrebă baba Maria, privind-ne prin ochelarii ei rotunzi.

— Miunată! se grăbi s'o asigure sublocotenentul M., care se silise pe cât putuse să potolească cu grozava dulceață a acestei mâncări arsura ardeiului.

Bătrânii se arătară mulțumiți și zâmbiri. Apoi cum după masă trebuia să vie numai decât rândul somnului, dediu-Andrei, ca vrednic amfitrion, își dădu cu părerea că cele patru rogojini pe care le avea sunt îndestulătoare ca s'acopere lipitura odăii noastre; și n'avu nimic de zis nici la propunerea ordonanțelor noastre ca să punem sub aceste rogojini cât mai multe pae, — deși paele, la dreptul vorbind, pentru dediu-Andrei erau un lucru absolut de prisos, când e vorba să te ținzi pe ele: paele au altă menire ș'o altă întrebuintare mai logică; și, oftând cu mulțumire, gospodarul găsi prilej să ne vorbească cu laude despre doi boi ai lui foarte frumoși »Vulovi! vulovi! zicea el cu mândrie.

Simplicitatea și moralitatea într'adevăr patriarhală și-o vădi dediu-Andrei și cu prilejul unui compliment al camaradului nostru sublocotenentul M. Baba Maria se arăta cătră noi cu mult mai blăuină și mai îngăduitoare decât moșnașul ei. Era o ființă simpatică ș'avea glasul dulce. Și, cum am

uș, dintâlu mai sfios, apoi mai hotărât, și se treziră și camarazii mei.

»Ce este, dediu-Andrei?« întrebă căpitanul V.

Bătrânul descrie ușa și vâri în încăperea măsă înarmată c'o lampă afumată, ș'un cap spăriat.

»Domnilor ofițeri! strigă el. Soldații dumneavoastră mi-au furat tot grâul și-l fierb afară la focuri... Afară de asta toate vreascurile pe care leam și eu adunate în ogrădă, cu câtă greutate numai Dumnezeu știe, le-au luat, le-au rupt le pun pe foc... M'au lăsat calic, lipit pământului... Ce fac eu? Nu mă lăsați!»

Căpitanul sări dela locul lui.

»Nu se poate, dediu-Andrei!

— Ba da! ba da! strigă cu disperare bătrânul.

La strigătul infricoșat al căpitanului se infățîșă în grabă un sergent.

»Ce-i cu grâul? de unde aveți grâul și cu ce-l fierbeți?« întrebă el scurt.

— Domnule căpitan, răspuse omul; aseară, precum știți, oamenii s'au culcat fără să li se dea pâinea regulamentară... Am făcut și noi ce-am putut: am cumpărat făină, ne-am nevoit, am mai răbdat...

— Ei?

— Și peste noapte, a venit veste că se distribuie grâu, — ca să-l fierbem.

Ne-am dus la aprovizionare, am luat partea noastră, ș'acuma li fierbem cu câteva vreascuri dela bulgar»...

Bătrânul mormăia fiindând deasupra capului lampa, — și nu lutelegea. Totuși se uita neîncredător și dușmănos la sergent — văzând scăzută mâna căpitanului.

Dediu-Andrei, zise căpitanul nostru cătră bulgar, du-te și te uită bine în magazia d-tale... Oamenii noștri, după cât spune sergentul, au primit grâu dela stăpânire...

— Așa? îngână dediu-Andrei, privind pieziș pe sergent, dar cu vreascurile cum rămâne?...

— Ți-au luat câteva vreascuri: le plătim.

— Mi le-au luat pe toate, dle ofițer.

— Auzi, Gheorghies, — zice că i-ați luat toate vreascurile!

— Trăiți domnule căpitan vorbi sergentul răzând. Are destule: mormănu-l întreg în mijlocul ogrăzii; puteți să vă încredințați. Nici nu se cunoaște de unde am luat și noi câteva uscături, pentru nevoia noastră».

Căpitanul tălmăci bătrânului răspunsul lui Gheorghies. Dediu-Andrei dădu din cap necăjit.

»Vra să zică, ț-au luat ori nu grâul?« întrebă răzând căpitanul.

Bătrânul nu răspuse.

»Dar gătejele?...

sprijinesc aceste tendințe. Dacă țara noastră e insultată, autoritățile românești nu iau nici o măsură. Câteva organe austriace ca »Reichspost« și »Oesterreichische Rundschau« afirmă că apropierea de România e imposibilă din cauza persecutării sistematice a Românilor din Ungaria. A-și putea să fac României un bilanț în fața căruia s'ar oprîși Europa.

În satele din România locuite de unguri limba lor e exclusă din școli și biserică. (Rakovski: rușine, rușine!) Adversarul nostru Scotus Viator, scriitorul englez, e în relații intime cu cercurile vieneze. E regretabil că o clică austriacă a emis ideea că dualismul trebuie să facă loc unui stat al naționalităților. În aceeași vreme e regretabil că împăcarea cu Croația a căzut tocmai acum, de oarece ar putea da loc la numeroase concluzii greșite. *E ne mai auzit că acum se pregătește împăcarea cu românii într'un act identic. În astfel de împrejurări cea mai mare greșală e că tratezi cu frunții naționaliști. Aceasta înseamnă împărțirea politică a ungurilor.*

Într-o vreme când România își făcea atitudinea pendentă de politica noastră internă, când factorii austriaci hotărâtori contribuie la înmucățarea flinței noastre naționale, numirea contelui Czernin ca ministru la București, pune vârf la toate. *Această numire e o frângere atât de dureroasă a ungarismului, încât e imposibil să te poți ocupa îndăjuns de ea.* Chiar dacă contele Czernin ar fi făcut parte de mai înainte din corpul diplomatic, totuși trebuie să se protesteze contra numirii sale. Dar e ne mai auzit ca acest post să fie încredințat unui om care nu face parte din corpul diplomatic.

Or totuși citește pasajii din scrierile contelui Czernin, pentru a vedea că noul ministru la București, a pus în discuțiune chestiuni diametral opuse statului național unguresc și continuității Constituției ungare. Într'un moment când starea spr telor din România condiționează bunele relații cu monarhia de curentul ce vala politica de naționalități în Ungaria, acest om e trimis la București fără să fi făcut gradarea obișnuită.

Primul ministru Tisza, care a declarat în secțiuni că contele Czernin nu va reprezenta la București decât politica oficială a monarhiei, a primit răspunsul violent al ziarului »Reichspost«, care l-a atacat ca și pe mine. Admițând chiar că Czernin va face politica oficială a monarhiei, totuși e inevitabil ca, în momentul când se va plange ministerului de externe contra asociației din România, care alimentează irendismul român din Ungaria să primească acest răspuns:

»Fcarte bine, vcm face tot, posibilul, dar noi ne cunoaștem; în scrierile d-voastră exprimate aceleași păreri pe cari le reprezintă această asociație«.

Contele Tisza a declarat în mai multe rânduri că ce a făcut la 4 luni a fost pentru a întări buna înțelegere între națiune și rege și pentru a câștiga prestigiul și importanța de care în lupta din ultimii ani ungurii o perduseră. Contele Tisza a jertfit întreg regulamentul parlamentar pentru a-și ajunge scopul și pentru ca națiunea ungară să fie hotărâtoare în chestiunile monarhiei. Unde sunt însă aceste rezultate când contele Czernin poate fi trimis la București? Nu vult să înșel pe d-l prim-ministru presupunând că ocuparea postului de ministru la București i-a fost tot atât de neplăcută ca și mie, peate mai neplăcută încă, dar nu a putut s-o împiedece. Acesta e rezultatul, fructul și consecința politicii sale.

— Au să mi le ardă pe toate se tăngui cu umilina gospodarul.

— Vrasăzică, deaceea ne ai trezit din somn?

— Vrasăzică aveți să-mi dați despăgubire? întrebă cu îndoielă deditu-Andrei.

— M șule, du-te și te culcă. hotărâ captanul; și lasă-ne în pace să ne hodoinim»

Moșneagul clătină din cap și ofiță.

»Ofi boii îngână el Vu'ovii vu'lovii mă tem să nu-mi lee boii la rechiziție. Ce mă fac eu?... Dar pentru re hiziție cât se plătește?... Puneți un cuvânt pentru in nel«

Căpitanul răspunde așa fel, încât deditu-Andrei trase grabnic lampa. El auzirăm n-or. și deditu-Andrei: »Vu'lovii«

Și până la ziua îl simții umbând fără astămpăr, e trobând, cuprins de o teamă bolnavă. Iși cerceta cămărilor, bunurile, banii cu zimți. ascunși la tainic lor, — și din când în când eșea ca să privească cu durere spre mormanul lui de vreascuri scumpe. În vremea asta soldații la focuri vnoate, vorbeau vesel și povesteau, fierbându-și săraca mănăcare de grâu, și nici unul nu cugeta la înfiorătoarele fapte pe care le vesea înfricoșat, toată noaptea, bătrânul bulgar.

Acolo unde interesele noastre naționale pot fi cât se poate de periclitate, a fost trimis un dușman al acestora. Față de o astfel de politică eu nu pot avea încredere.

După cuvântarea contelui Apponyi președintele a suspendat ședința pe timp de cinci minute.

Chestia ambasadorului Czernin.

La redeschiderea ședinței șeful de secție în min. de externe contele Wickenburg, declară în numele ministrului de externe, că se simte dator să dea unele lămuriri în ce privește persoana contelui Czernin, ambasadorul austro-ungar la București.

Ministrul de externe nu se identifică cu concepția de drept public și a programului de drept public al contelui Czernin. Totuși, cei cari cunosc pe contele Czernin știu că e un funcționar ireproșabil și un gentilem întreg care la nici un caz nu va face decât politica monarhiei, fie că e la București fie că e în altă parte. Aceasta politică nu poate fi alta decât cea identică întru toate cu politica constituțională a ambelor state cari formează monarhia.

Discursul lui Tisza.

În prima parte a discursului său contele Tisza își apără punctul de vedere în chestia țeriziei balcanice și respinge cu deosebire imputarea că atitudinea Monarhiei, precum a fixat o în discursul său din 18 Iunie. ar fi avut de urmare războiul și relațiilor cu România și împingerea României în brațele altor Puteri mari. Din contră prin atitudinea Monarhiei, delatându-se mediațiunea Rusiei, s'a făcut posibil că România să primească o rectificare mai largă a graniței sale. (P)

Trece apoi la tratativele sale cu politicienii naționaliști, asupra cărora vrea să facă câteva scurte declarații, de care nu poate admite ca această chestiune să se aducă în legătură cu dezbaterile externe. (Aprobări) Oratorul prezintă în contra afirmărilor, ca aceste tratative să se aducă în vreo legătură cu situația externă și cu pretențiile dorințe ale guvernului român. (Aplauze) În privința aceasta nu poate exista vre-o deosebire între bărbății politici unguri. De 20 ani reprezent în politica internă a Ungariei punctul de vedere, că este un interes mare, ca conștientii noștri de limba română să se împace cu faptul »națiunii ungare unitare politice« și ca să se alipească organismului statului ungar, zidit pe această ideile de stat. *Această operă de înțelegere este, fără îndoială și în interesul statului ungar, dar pentru conștientii români este de-a dreptul un interes vital imperativ.* Nu numai dela sfârșitul crizei balcanice stau pe acest punct de vedere în ce privește înțelegerea cu conștientii noștri români. Acestul gând al meu am dat expresiune în diferite rânduri în trecut și n-a fost vina mea, că inițiativa mea n-a dus la un rezultat dorit.

Strigăte în stânga: Nu e permis să tratăm cu naționalitățile. E datorința lor să se alipească statului ungar.

Tisza: În punctul acesta nu e permis să existe între noi o neînțelegere. Eu de-așemenea am reprezentat întotdeauna punctul de vedere, ca elementul românesc să se alipească fără interese deosebite naționaliste statului ungar. Îndată ce am ajuns într'o situație de răspunde, am continuat frul tratativelor, cari continuă nu înă cu un partid național, care nutrește aspirațiuni secrete de drept public, ci cu bărbăți singuralici, cari grație influinței lor asupra conșanților lor, pot avea o influință hotărâtoare asupra maselor largi ale poporului și astfel ar fi în stare să aducă mari servicii restabilirii armoniei politice interne în Ungaria. Nicio dată însă nu m'am silit să le spun a acestor bărbăți, că nu-i consider ca reprezentanți ai tuturor Românilor din Ungaria și în consecință că eu atât mai puțin le pot recunoaște calitatea de reprezentanți ai unei organizații a parte, care tinde să-și înfăptuiască aspirațiuni de drept public nemărturisite.

Intre aceste limite tratativele se urmează de câțeva vreme, dar n'au fost încheiate încă. Sper însă că vor da un rezultat salutar. În orice caz după încheierea tratativelor voi da publicității un raport asupra desfășurării și a rezultatului lor. Până atunci vă rog să aveți răbdare. În ori ce caz pot asigura pe delegați și opinia publică de pe acum, că, oricare ar fi rezultatul, unitatea națională a Ungariei nu va suferi nimic. (Aprobări și aplauze vii).

Contele Apponyi și a exprimat părerea că această coincidență a tratativelor cu anumite simptome semnulate în România, are o apariție foarte puțin simpatică. Se prea poate, dar aceasta nu e un motiv pentru întreruperea tratativelor împăcării cari sunt absolut în interesul țării. În ce privește simptomele sporadice în parte nejustificate din România și în special încercările de a influența politica naționalităților din Ungaria în raport cu viitoarea atitudine a României față de monarhie,

trebuie să constat cu satisfacție că guvernul român evită cu multă grijă tot ce ar putea trece drept un amestec în chestiunile de politică internă dela noi. (Aplauze).

De încheiere reflectând la afirmațiunile contelui Apponyi, că aspirațiunile naționalităților sunt ajutate de presa austriacă, Tisza spune că pe aceste voci de presă nu trebuie să se pună prea mare pond. Recunoaște că sunt unele cercuri în Austria cari sunt contra dualismului. Tocmai aceasta ar trebui însă să ne facă pe toți maghiarii să luptăm în contra acestor tendințe, dar pentru aceasta trebuie să facem ca în stat să fie mulțumire și liniște și să se resfire neînțelegerile.

Ședința de eri.

În ședința de eri oratorul cel mai însemnat a fost deputatul Vázsonyi. A ținut un discurs lung, luând la critică politica externă a lui Berchtold. Atinge și chestia română, dar are idei cu totul false despre ea. Vázsonyi ne spune, că gravamele Românilor din Ardeal sunt aceleași, ca și ale Maghiarilor de acolo, și numai din înșelăciune optică ală gravamele române separate. Apoi spune iarăși, că Românilor de aici le merge mai bine, ca la cei de acasă...

A mai vorbit Rakovsky, contra expozeului. Îl răspunde contele Wickenburg, apărând proiectul.

După amezai s'a pus la ordinea zilei proiectul bugetului ministerului de războiu. Au vorbit contele Hadik, Okolicsányi, Apponyi și Tisza. Discuții ile continuă și azi.

Pactul româno-maghiar.

Pactul dintre guvernul ungar și Români e la ordinea zilei și în presa maghiară. Toate ziarele au diferite informații despre acest faimos pact, care după unele e deja încheiat, iar altele spun, că e iminentă acceptarea lui de ambele părți. Din știrile, ce-și fac tunel prin ziare, vom înșira aici unele mai însemnate, se înțelege cu rezerva convenită, neluând răspunderea pentru exactitatea lor.

!Pactul s'a încheiat?

Conform unei informații, afirmativ din surse acreditate, ziarele anunță că pactul între guvernul ungar și Români s'a încheiat. El va fi cetit în ultima ședința a delegațiunilor și în modul acesta se va da publicității. Pactul s'a comunicat în scris d-lui Dr. Teodor Mihali, care la timpul său îl va face cunoscut publicului românesc.

Probabil, că știrile despre încheierea pactului sunt premature.

Cuprinsul pactului.

Să spune, că prim-ministrul Tisza a primit în total 9 memorande asupra rezolvirii chestiei române. În unele din aceste se cere autonomia Ardealului, în altele autonomia națională. Tisza n'a putut lua în considerare aceste memorande și pactul se bazează pe alte principii. Cuprinsul lui se ține în secret, dar el se rezumează în următoarele:

Partidul național român se declară de disolvat și Români întră în celelalte partide din parlament.

Români recunosc supremația maghiarimii.

Români se vor bucura de aceleași favoruri în oficiile publice, în oficiile comitatense, ca Maghiarii, și poporului român îi se va acorda egalitate de drepturi pe toate terenurile, întocmai cum o au Maghiarii. Să zice, că textul pactului l-a compus Tisza, cu deosebită considerare la raporturile ardelene.

Declarăm însă din nou, că nu cunoaștem sursa din care sunt luate aceste informații.

Păterea unui moderat.

Un redactor de la ziarul »Pesti Hirl.« a avut o convorbire cu un »distis politic român, un aderent al direcției moderate«, care și-a spus părerile asupra pactului. Dăm din ele declarațiile mai însemnate:

Pacea în adevăr e încheiată. Tratativele s'au început din nou și acreditații români mergând la Viena în primele zile ale lunii Decembrie, prim-ministrul l-e-a înmanat în scris condițiile. După o discuție mai lungă cu Tisza, condițiile sau punctele de pace au fost acceptate.

Ce se ține de aceste pot signaliza, — a zis moderatul — că guvernul s'a obligat a executa loial legea de naționalitate de la 1868, a schimba dispozițiile legii lui Apponyi, cari împedecă libera dezvoltare a poporului român, a desface parohiile române de la Hajdudorog. Față de aceste Români recunosc supremația poporului maghiar, partidul radical român va înceta și Români își vor continua activitatea politică în sinul vre-unui partid maghiar, probabil a partidului muncii...

Nu știm, ce să credem din astfel de știri.

Din ziare.

»P. Lloyd« în nrul său de cri a precizând în un prim articol discursul din urmă al lui Apponyi, ținut în delegațiunii, revine pe scurt și asupra tratativelor de pace, dând sfatul Românilor să renunțe la toate pretențiile lor extreme.

»Înțelept« sfa!

Ziarul »Világ« zice, că vorbirea lui Tisza a făcut impresia, că pe lângă tot sentimentul său șovinist, caută pacea cu Români din tactică de partid.

Bryan pentru pacea mondială. Se anunță din New-York, că Bryan secretarul de stat dela departamentul externelor, într un pătrunzător discurs, pe care l-a ținut alaltieri, despre situația politice mondiale, s-a afirmat de un însușit aderent al piceii mondiale. A arătat, între altele, că cel mai mare succes al acestui deceniu este ideea de a înfăptui o pace stabilă mondială. Statele culte — a declarat oratorul — nu pot avea o chemare mai importantă, decât alungarea pe vecie a îngrozitoare fantome a războiului, ceace s'ar putea duce la îndeplinire pe două că: în primul rând să se pună capăt înarmărilor și să se ajungă la o înțelegere comună, ca toate diferendele dintre diferitele state să le rezolve arbitriile de pace.

O pagină istorică pentru cavaleria română.

Acum câteva zile s'a citit trupele din divizia I-a de cavalerie următorul ordin de zi dat de comandantul acestei divizii, generalul George Bogdan, sub conducerea căruia s'a executat acel frumos raid de la Ferdinandovo unde se știe că această divizie a capturat o întreagă brigadă de infanterie cu 12 tunuri și o însemnată cantitate de material de război și unde Români au avut câțiva soldați morți, un plutonier-major mort, doi ofițeri răniți și un subșef făcut prizonier.

Drept răsplăță, M. S. Regele a adus mulțumiri în public la deschiderea corpurilor legiuitoare d-lui general Bogdan, acordându-i proprio motu ordinul »Coroana României«, în gradul de comandor.

Întâ și acel istoric ordin de zi a dresat brigadelor 1, 2 și 3 de cavalerie și divizionului de artilerie călăreată.

Ofițeri, subofițeri și soldați,

Majestatea Sa Regele, părăsind sala de ședințe a Adunării Deputaților după cetirea Mesagiului și străbătând rândurile formate de ofițerii generali și superiori, a binevoit să se oprească în fața mea și întinzându-mi mâna, să-mi spună:

»Vă exprim mulțumirea Mea pentru frumoasa acțiune ce ați avut în Bulgaria și modul cum ați îndeplinit-o, făcând să reiasă valoarea cavaleriei române. Sunt satisfăcut că pot să vă exprim această mulțumire, astfel ca să fie auzită«.

Această înaltă răsplăță, pe care Majestatea Sa a binevoit a mi-o acorda, nu mi se cade numai mie: ea se răsfărânce deopotrivă și asupra voastră.

În activitatea voastră neobosită și în devotamentul și patriotismul de care erați însușeștiți, am găsit sprijinul de care aveam nevoie în îndeplinirea misiunii ce mi se încredințase.

Nu mai lucrând toți într'un gând și suflet, am putut atrage asupra diviziei noastre, înalta mulțumire a Majestății Sale.

Cuvintele ce mi-au fost spuse, să ne fie nu numai răsplăță, dar și îndemn neîncetat la muncă fără preget. Ele să fie izvorul la care să vă adăpați în pregătirea pentru ziua cea mare, când veți fi chemați să vă jertfiți pentru țară și tron.

Să rămână neștearsă în mintea noastră și scrisă cu litere de aur în analele corpului, ziua, când, prin comandantul vostru, șeful suprem al armatei și-a exprimat înalta Sa mulțumire nouă tuturor și într'un glas și o gândire, să strigăm: Trăiască România, Trăiască Majestatea Sa Regele.

Comandantul diviziei I de cavalerie
(ss) General Bogdan.

Căderea ministrului Barthou.

Repriviri și constatări.

Dintr'un articol mai lung al corespondentului nostru din Paris, exprimat înainte de-a se fi constituit noul cabinet francez, reținem următoarele părți, cari expun cauzele căderii cabinetului Barthou și situația politică, în care a ajuns Franța din cauza împrejurărilor, care s'au avut de urmare dimisionarea cabinetului Barthou.

Paris, 6 Dec. n. 1913.

Ziua de 3 Decembrie va rămânea însemnată în analele parlamentarismului francez.

Ședința Camerei deputaților s'a deschis la 9 ore jumătate dimineața și după discuțiuni înverșinate, manifestațiuni tumultuoase, incidente violente, cari au durat până la 8 jumătate seara, cabinetul și-a dat demisia.

Unul din efectele războiului balcanic a fost și întărirea militarismului în toate statele Europei, dar mai ales în Franța și Germania, care de 42 ani se înarmează fără încetare. Germania și-a ridicat efectivul de pace la 800.000 soldați bine echipați și instruiți, iar Franța a mărit stagiul sub arme al soldaților dela 2 la 3 ani. Votarea acestei legi a întărit o mare opunere în Franța cu tradiții revoluționare și tendințe pacifiste, iar în Cameră au fost 253 voturi contra...

Această lege era privită în Franța ca un succes al reacțiunii conservatoare, necontribuind cu nimic la întărirea apărării naționale. Ministerul Barthou — care de altfel este compus din elemente republicane cele mai moderate — n'a reușit să obție în parlament votarea legii militare decât cu ajutorul partidelor reacționare. Deaceia partidele din stânga pândeau momentul pentru a-l putea răsturna.

La începutul sesiunii parlamentare ministrul finanțelor Charles Dumont depunând bugetul pe anul viitor a mărturisit un deficit pentru bugetul în curs de câteva sute de milioane. Pentru echilibrarea bugetară ministerul a hotărât un împrumut de 1300 de milioane, care zilele trecute a venit în discuția Camerei.

Momentul era venit pentru a se da lupta contra ministerului.

Fost socializistii. Prin leaderul lor Jean Jaures au încercat să ajuneze împrumutul, însă Camera a respins amendamentul propus.

În ziua de 3 Decembrie era la ordinea zilei votarea proiectului de lege pentru încheierea împrumutului.

Primele două articole se votează fără discuție. La al treilea ministrul este în dezacord cu comisiunea bugetară. Ministrul voia ca renta împrumutului să nu fie supusă nici unei taxe, să l se recunoască privilegiu contra fiscalului. Urmând să vie în discuția Camerei viitoare, legea asupra împrumutului progresiv pe venit — care este în programul partidelor radical și republican socialist și pe care o promisese însuș ministrul care a căzut — Barthou voia de pe acum să asigure imunitatea rentei.

Comisiunea bugetară opunea textului din proiectul guvernului, un alt text prin care nu se mai acorda nici o imunitate a rentei.

Discuțiunea înverșunată începu. Cel dintâi care luă cuvântul fu Caillaux. Șeful partidului radical și fost prim-ministru. Discursul său fu un violent rechizitor făcut ministrului, acuzându-l de reacționarism. »Proiectul guvernului este un atentat contra democrației, întrucât revoluția franceză, care a șters toate privilegiile, n'a menținut nici unul contra fiscalului« — a strigat Caillaux, în aplauzele majorității Camerei.

După această primă cuvântare soarta guvernului era în grca campână. Toți oratorii cari succedară, protestară contra tentativei reacționare a guvernului. Jaures vorbi cel din urmă, dădu lovitura de grație.

Barthou încercă zadarnic să-și apere proiectul său, susținând că pentru a asigura creditul francez, trebuie să se voteze imunitatea rentei. — 290 de voturi au respins proiectul guvernului, proclamând egalitatea înaintea impozitului, și numai 260 de voturi au fost pentru guvern.

Radicali, republicani-socialiști și socializistii au votat contra guvernului,

care n'a avut decât sufragiile conservatorilor, rămășița partidelor antirepublicane.

Când la ora 8 jumătate seara, președintele Camerei a proclamat respingerea de către Cameră a proiectului propus de guvern, aclamări frenetice izbucni în grupul victoriosilor, pe când cei cari votase pentru guvern prot-stau.

„Jos legea reacționară a celor trei ani” strigă socialistul Vaillant.

„Trăiască Franța” răspunse Barthou, care împreună cu toți miniștrii părăsiau încălțându-se la Cameră spre a pune dimisia în mâinile Președintelui republicei.

Ședința fu ridicată. Ziua se sfârșise și cu dansa ministeriatului lui Barthou.

Barthou care a prezidat al doilea minister al lui Poincaré a venit la putere la 22 Martie 1913 înlocuind pe Briand. Singura operă a acestui ministru este legea prin care s-a mărit stagiul în armată la trei ani și cu care ocazie a desfășurat o mare efortare și o mare energie.

Sprîjinindu-se însă prea mult pe partidele din dreapta Camerei, a venit o zi, când a fost răsturnat de majoritatea democratică și republicană din Cameră.

Sarcina cea mai grea o are azi însă Președintele Poincaré, cel dintâi magistrat al Republicei. De alegerea persoanei căreia îi va încredința frânele guvernului atarnă cele mai grele responsabilități. De această alegere atarnă caracterul președinției sale. Se va îndrepta spre democrați și radicali? Va chema oare tot elemente republicane moderate, cari nu pot guvernarea decât cu ajutorul partidelor reacționare?

Aceste întrebări și le pun acum zilnic ziarele.

Rolul viitorului guvern este din cele mai grele. Mari probleme găsește la ordinea zilei: problema financiară, problema electorală, situația externă, scumpirea vieții.

Budgetul are un deficit de câteva sute de milioane și numai prin împrumutul de 1300 de milioane se vor putea echilibra finanțele statului.

Reforma electorală, prin care se stabilește regimul proporțional s-a votat pentru a treia oară de Cameră și acum se va afla înaintea senatului, care de două ori a respins proiectul votat de Cameră.

În urma războiului balcanic a crescut cu mult starea de militarism rut și toate statele înarmându-se, Franța a trebuit să le urmeze exemplul. Legea celor trei ani însă, nu numai că a întâmpinat o violentă protestare în țară și în parlament, dar a îngreunat peste măsură cheltuielile statului.

Expansiunea colonială în Maroc costă până acum 800 de milioane și vre o 10.000 de victime. Pentru desăvârșirea operelor începute mai trebuie tot atâtea milioane.

Și pe deasupra tuturor scumpetea vieții și nemulțumirea populației muncitoare dela țară și orașe, care se manifestează prin greve și protestări câte odată violente.

Iată câte va trebui să albe în vedere viitorul minister.

Votul dela 3 Decembrie poate să fie intru căva semnificativ. Partidului radical, care este un partid de guvernământ, îi revine meritul de a fi răsturnat guvernul cu sprijinul partidului socialist și grupului republican socialist. Deci logic ar fi ca să urmeze un guvern radical. Majoritatea dela 3 Decembrie va acorda încredere unui asemenea guvern.

Nu mai un partid democratic, care se va sprijini pe toate forțele republicane și democratice, este posibil acum în Franța. Al. Negrea.

Noul cabinet francez.

Noul cabinet francez de sub președinția republicanului Doumergue, bazat pe o majoritate exclusiv republicană, s-a prezentat alaltieri camerei franceze. În declarațiunea noului guvern, cetății în ședința de alaltieri se constată mai întâi relațiunile intime cu Rusia și Anglia, menite să contribuie puternic la menținerea păcii. Vorbind despre politica internă a țării declarațiunea constată următoarele:

»Guvernul nu ar rămâne la putere dacă nu ar avea colaborarea unei majorități categoric și exclusiv republicană. Guvernul se va eforta să facă ca budgetul pe 1914 să fie votat neîntârziat, va prezenta proiecte pentru a face față cheltuielilor extraordinare pentru

apărarea națională, se va ocupa în mod esențial de situațiunea financiară.

»Guvernul se va strădui să facă să se voteze împreună cu budgetul pe 1914 și un proiect de impozit general asupra venitului, va urmări instituirea unui impozit asupra bogăției dobândite pentru acoperirea sarcinilor militare, se va sili să dea Franței finanțe libere, puternice, cari sunt indispensabile dezvoltării și măririi țării. Evenimentele au demonstrat necesitatea de a se fortifica puterea militară nu în intențiuni agresive dar numai pentru garantarea păcii prin afirmarea unei forțe capabile de a inspira respectul. Guvernul înțelege să aplice în mod leal legea serviciului militar de 3 ani sub drapel și în același timp să pregătească un ansamblu de măsuri cari să poată duce la maximum forțele defensive ale națiunii. Va căuta o tranșacțiune pentru realizarea reformei electorale, va apăra cu energie școala laică.

Declarațiunea ministerială a fost viu aplaudată de stânga Camerei și mai ales pasagiul privitor la majoritatea Camerei. Adunarea a adoptat cu 293 voturi contra 137 declarațiunile guvernului, exprimând încredere întrânsul pentru a participa la politica de reforme republicane prin sprijinirea pe o majoritate exclusiv republicană.

S'a mai primit cu 350 voturi contra 20 și un adevărat proiect de dep. Gioux, ca resursele țării să se rezerve întâi pentru trebuințele țării.

Cu aceste ședințe se încheie. Viitoarea ședință luni.

ȘTIRI.

— 30 Noembrie 1918.

Știri din România. Alaltieri a fost sărbătorită în întreaga Româniea a 36-a aniversare a lăzii Plevnei.

Soc. »Tinerimea română« isi va începe mune, Duminecă, seria conferințelor pe anul acesta, cu conferința d-lui profesor universitar Ioan Ursu, care va vorbi despre »Chestia Românilor de peste munți«.

Alaltieri a încetat din viață, la București, George Pruncu, un fruntăș al partidului liberal. Ca om politic, George Pruncu a ocupat mari funcțiuni la stat fiind rând pe rând membru la Curte, procuror general, inspector administrativ și în numărate rânduri prefect, precum și deputat și senator în mai multe legislaturi. Moartea lui Gh. Pruncu, care era o figură populară și iubită pretutindeni, lasă unanime păreri de rău. Înmemorantarea se va face azi, Sâmbătă.

La direcțiunea serviciului de navigațiune fluvială se întocmește acum un proiect de lucrări pentru mărirea porturilor române dintr-un. Lucrările se vor executa timp de zece ani și vor face ca porturile române să corăspundă nevoilor economice. Ele vor costa circa zece milioane lei.

Se anunță din Giurgiu, că în jurul taberei Dadilov a fost găsit bulgarul Hristo Dumitroff, care neputându-și justifica prezența în tabăra Dadilov, a fost reținut de poliția locală, bănuind fiind de spionaj.

Moștenitorul de tron, Francisc Ferdinand relințându-se din Anglia a sosit alaltieri în Viena. După informațiile zărelor ungurești, moștenitorul tronului va lua parte la lansarea dread nought-ului »St. Stefan«, cel dintâi dreadnought, construit în șantierele ungare, reprezentând la această festivitate pe M. Sa monarhul. Se știe, că de doi ani de zile moștenitorul tronului nu mai avusese nici o misiune oficială în Ungaria, pentru aceea zărelor ungurești îi dau o mare importanță hotărârei moștenitorului de tron de a participa la acest act, care este un eveniment din punct de vedere al industriei ungare. Ultima misiune oficială în Ungaria o avusese moștenitorul de tron acum doi ani, când, din prilejul deschiderii delegațiunilor, cetise, ca încredințat al M. Sale, mesagiul tronului. Se știe însă, că atunci moștenitorul de tron își petrecuse noaptea în vagonul regal și imediat după terminarea misiunii sale oficiale, a părăsit Budapesta.

Colonizarea Cadrilaterului românesc. D-l C. C. Arion, ministrul domeniilor, va depune în curând, la Cameră, un proiect de lege cu privire la colonizarea teritoriului anexat. Iată în linii generale principiile acestui proiect:

a) Instalarea de coloniști români

în Cadrilater, venind în special din regiunile țării unde populația țărănească are mai multă nevoie de pământ, fapt care a făcut ca pământul să ajungă la prețuri foarte ridicate, ce nu sunt în raport cu valoarea lui reală. Astfel, de exemplu, în Oltenia, prețul hectarului de pământ a ajuns la 2400 lei, în vreme ce în Moldova nu trece de 8—900 lei.

b) Să se procure coloniștilor trimiși în Cadrilater mijloacele strict necesare pentru o instalare bine organizată, care să le dea posibilitatea să cultive cu succes pământurile și să nu fie în stare de inferioritate față de țărani bulgari. În acest scop statul va trebui să le acorde subvenții și avantajele necesare.

c) Să se acorde acestor țărani loturi de pământ destul de mari spre a le asigura din prisos bunul trai, pe același picior cu acela al țărănilor bulgari, dintre cari mulți au câte 40—50 hectare. În acest scop loturile acordate țărănilor români nu vor fi mai mici de 15 hectare.

d) Coloniștii să nu fie prea risipiți în mijlocul populației bulgare sau musulmane și să fie instalați în grupuri de cel puțin 15—20 familii.

e) Coloniștii români să fie instalați, pe cât posibil, de-alungul frontierei bulgare, spre a forma astfel un zid de apărare etnică.

Înăugurarea unei noi linii române de navigațiune pe mare. Zilele trecute a fost, la Salonic, o frumoasă serbare dată pe bordul vaporului românesc »Iasi«, pentru înăugurarea noului serviciu regulat de navigațiune între porturile Dunării și al Constanței cu porturile Constantinopol, Cavalla, Salonic, Pireu, Creta, Hio, Smirna și Mitilene. Ancorat în dreptul Turnului alb, vaporul »Iasi« împodobit cu steaguri românești și grecești înfrățite, prima oaspeții invitați la serbare. Onorurile recepțiunii au fost făcute de dl Al. Văleanu, agent general pentru Orient din serviciul maritim român, asistat de d-nii Napoleon Carrantino, Dardufas și căpitanul Zalonit. Printre numeroșii invitați se aflau autoritățile locale, notabilitățile coloniei românești, profesorii gimnaziului român și reprezentanții presei locale.

Dl Ioanescu, consul general al României, a ridicat un toast pentru unitatea națiunii grecești cu cea românească. Aclamațiuni generale și călduroase au răspuns la toastul consulului român.

O nouă chestie de spionaj preocupă cercurile militare vieneză. »Militärische Rundschau« publică textul unei scrisori litografate, care a fost trimisă în mai multe exemplare ofițerilor superiori ai armatei comune. În aceste scrisori, ofițerilor li se promit mari sume de bani în schimbul unor servicii de spionaj. Fișerii au oprit scrisorile autorităților militare superioare, cari au deschis o anchetă pentru descoperirea trimițătorului lor. Până acum s'a putut stabili, în urma acestei anchete, că scrisorile au fost scrise de vre un agent al unui stat străin, și că au fost predate la poștă în Austria. Partea cea mai mare a ofițerilor, cari au primit astfel de scrisori, sunt ofițeri cari au eșit de curând din școala de război din Viena și cari au fost împărțiți în garnizoanele din Bucovina și Galizia.

Nescotintă de osândit în Făgăraș se dă azi, în 13 Decembrie c. o serată artistică ungurească din partea »Societății altarului, din Făgăraș«. La producțiune debutează, ca activi și următorii români: dsoarele Mara Urdea și Lucia Popescu și dnii Ovid Mecu și Camil Negrea, fi frunțașilor noștri cu acest nume, din Făgăraș. Desaprobăm și osândim acest fapt nescotit. Oare tinerii și dsoarele de ungar ar debuta în o piesă românească la o asemenea producțiune românească?

Canalul Panama. După cum se anunță în Paris, colonelul Götthals, conducătorul lucrărilor canalului Panama, a declarat că deschiderea Canalului va trebui amânată din nou, din cauza înălțării pământului prăbușit, care necesitează mai mult timp decât se crezuse. Era proiectat ca după Anul-nou canalul să fie deschis pentru circulația vapoarelor comerciale, acum însă s'a constatat că până în luna Mai a anului viitor circulația prin canalul Panama este imposibilă.

Vindecarea cancerului. În ședința de alaltieri a asociației medicilor, din Berlin, s-au făcut comunicări interesante asupra rezultatelor obținute prin tratamentul cancerului cu razele Roentgen. Toți conferențarii au constatat, că la anumite organe, în special la femei, se obțin rezultate foarte favorabile.

Un discurs — prin telefon. Din New York se anunță: Camera comercială din Rochester și-a ținut zilele acestea adunarea jubilară, la care președintele Wilson, n-a putut lua parte; în schimb însă a promis, că dânsul își va ținea, prin telefon, discursul festiv. În scopul acesta a fost întinsă o sârmă de telefon în lungime de 800 mile, între palatul prezidențial din Washington și ai camerei, de comerț din Rochester. La banchet apoi, fiecare oaspe — vre-o 300 la număr — a avut pe masă câte-o scoică de telefon și când, clopoțelul de telefon a dat semnal, că va vorbi președintele, toți mesenii și-au dus scoica la ureche, iar președintele Wilson din Casa Albă a orașului Washington și-a rostit întreg discursul, care s-a auzit de minune și a stărnit o mare însofleteire la banchetul din Rochester.

Noul președinte al Elveției. Se anunță din Berna, că colonelul Hoffman, care fusese până acum vicepreședinte al consiliului federal elvețian, a fost numit președinte al confederațiunii.

Aviz. Cei mai renumiți medici constată că organismul copiilor numai prin hrana bună se desvoltă și poate rezista în caz de boală. Se recomandă untura de pește care se asimilează ușor și iute. Acestor cerințe corespunde în toate privințele untura de pește a lui Zoltan, care are calitatea de a fi fără miros.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Ziua sf. Andrei a fost sărbătorită în bisericile din Brașov prin servicii divine și parastase oficiate în bisericile din Brașov, la care au asistat elevii și profesorii școlilor noastre. Faptele și activitatea marelui mitropolit Andrei au fost relevate în sala festivă a gimnaziului de catechetul Dr. Papuc, iar în biserică Sf. Nicolae de părintele Dr. Nicolae Stînghe în discursuri pline de avânt.

Șezătoarea a III-a literară a desp. Asociațiunii »Brașov« se va ține mune Duminecă 1/14 Dec. în salagimnaziului, cu următorul program:

- 1) Științele auxiliare ale medicinei moderne — de d-l Dr. Al. Dobrescu.
- 2) »Advocatul român la Al. Brătutescu-Voinic« de d-l Dr. Voicu Nițescu.
- 3) Solo la violină de d-ra Mihi Oncioiu, acompaniată la pian de d-ra Elvira Căpățîna.

În Panoramă universală, de aici, colțul str. Vămii, și bulevardul Rudolf (Palatul Ozell), se va vedea începând de mune, Duminecă și în zilele săptămânii viitoare, cel mai frumos oraș al lumii: Parisul. Cu zidurile lui monumentale, piețe, strade, galerii etc. (Tuilerie, Champs Elysees, Luvru, Primăria și râul Sena, Bulevardul italian, piața Bastilei, Biserica Notre Dame, Turnul Eiffel, Mormântul lui Napoleon I în capela Invalizilor, Piața Vendome etc.) Publicul are cea mai bună ocazie a admira frumusețile metropolei lumii.

În cafeneaua »Coroana« concertează muzica militară în fiecare Marți, Mercuri, Joi, Sâmbăta și Duminecă. Intrarea gratuită. În restaurantul otelului »Coroana« va concerta de asemenea muzica militară în fiecare Duminecă și Joi dela 8—10 care s'ara. Intrare gratuită. 4—10.

Chestiuni pedagogice.

Dare de seamă asupra școlării literare pedagogice din anul școlar 1912/13.

De Ananie Boldor.

(Urmare).

17. Una dintre cărțile de mai mare actualitate în viața noastră școlară și care a atras asupra sa mai mult atenția lunei pedagogice dela noi și din țară, în anul școlar trecut, este: »Anuar Pedagogic« (1913) scris de d-l Dr. O. Ghibu.

Acest »Anuar« a fost primit cu atâtea căldură și bucurie sinceră de opinia publică românească și i-s-au făcut aprecieri atât de favorabile în revistele pedagogice dela noi și din România, încât la aparență ași fi dispensat ai mai aduce și eu cuvinte de laudă, — la cari de altcum sunt sigur, că autorul nici nu răvnește.

Ași dori numai, ca și prin cuvintele mele să contribuiesc la răspândirea cât mai lăfăită între învățătorii noștri, a acestei cărți de o valoare atât de în-

semnată în împrejurările în cari s'a scurge viața noastră școlară.

El reoglindește cât se poate de fidel concepția opiniei publice românești dela noi asupra învățământului nostru primar, în el găsim o samă de orientări practice asupra problemelor mai nouă ale pedagogiei, grupându-se toate în jurul unei singure idei, care tinde a crea o unitate de vederi și convingeri.

»Anuarul« e împărțit în 5 capitole:

În capitolul I »Studii pedagogice« se publică trei articole scrise anume pentru acest anuar de cei mai mari pedagogi de astăzi din Europa de profesorii universitari Dr. Wilhelm Rein, Dr. Paul Natorp și Dr. Fr. W. Foerster.

În capitolele II »Oameni și idei« și III »Chestiuni și probleme« se cuprind diferite articole actuale publicate de d-l Ghibu în diferite reviste și ziare, la diferite ocaziuni.

În capitolul IV »Circulări și instrucții« s'a cuprind o mulțime de îndrumări necesare date de Consistor în chestiunile privitoare la școală și învățământ.

În capitolul V »Școala românească în anul 1912« se face o dare de seamă bine alcătuită, despre starea școlilor românești de pretutindenea.

Capitolul VI cuprinde: »Cărțile de literatură pedagogică, apărute în 1912«.

Cartea s'a poate comanda la autor sau la »Librăria Archiepiscopalească« în Sibiu pe lângă prețul de 2 cor. 50 fileri.

(Va urma).

»Cosinzeana« gratis!

O capătă de acum până la Anul nou, toți acei cari, dorind a avea în anul viitor această bine îngrijită revistă literară românească ilustrată, — trimis de pe acum banii de abonament pe cel puțin jumătate din anul 1914 adică 6 cor.

Folosiiți privilegiul, trimițând taxa la adresa: Administrația »Cosinzeana« în Orăștie (Szászváros). 3—3

ULTIME ȘTIRI.

Roma 13 Dec. Aici produce mare senzație faptul că celebrul tablou Mona Lisa al pictorului Leonard da Vinci, care a fost furat acum câțiva ani din Louvru a fost aflat în Florența, iar hoțul, un italian a fost arestat. La interogator acesta a declarat, că a furat tabloul fiindcă a voit să »răsbune numeroasele furturi săvârșite de Napoleon în Italia. O comisiune oficială din Florența a constatat identitatea tabloului.

Viena, 13 Dec. În ședința plenară de eri a delegațiunii austriece ruteanul Lewitzky s'a plâns de maghiarizarea Rutenilor din Ungaria, cari în urma aceasta au devenit rnsotili. Dr. Kramartz constată, că Ungurii poartă vina halului în care a ajuns Monarhia, oprimând naționalitățile! Dacă Tisza susține, că naționalitățile din Ungaria sunt cele mai mulțumite, aceasta este o sinamăgire.

Budapesta, 13 Dec. Aici se comentează mult faptul, că Maj Sa a ignorat cu desăvârșire pe delegații opoziționali Károlyi și Hadik la dineul de alaltieri.

Berlin, 13 Dec. Parlamentul și-a amânât ședințele până la 13 Ianuarie.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Braniscoe & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brolea.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Decembrie 1913.

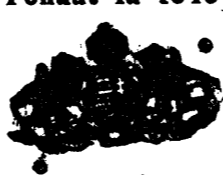
Renta ung. de aur 4%	101.15
Renta de coroane ung. 4%	83.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	72.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	82.65
Bonuri rurale cruat-slavone	—
Impr. ung. cu premii	465.—
Losuri ptr. reg. Tisei și Seghedin.	287.—
Renta de hârtie austr. 4 1/10	83.45
Renta de argint austr. 4 1/10	83.35
Renta de aur austr. 4%	104.25
Renta de coroane austr. 4%	84.35

M. Neumann

TAILLEUR.

Furnisorul curții imperiale regale.

Fondat la 1845

V EST M I N T E pentru domni, băoși și fete, gata și la comandă.

A apărut CATALOGUL cel nou de prețuri și la cerere se trimite gratis.

BRAȘOV.

23—30

GHETE „TURUL”

sunt cele mai bune.

TURUL, Fabrica de ghete Soc. Act.
Cea mai mare Fabrică din Monarhie.
Cât va ținea asortimentul de ghete de dame
— modele aparte se vinde numai cu —
preț ocazional 8 Cor. perechea.

MAGAZINUL 8-10
Brașov, Strada Porții Nr. 8.

130 Filiale proprii în țară și străinătate

20.000 perechi ghete producția săptămânală. 1200 muncitori și funcționari.

IMAGAZIN NOU!

cu

Mărfuri de Mode și Albituri

BERBECAR & CZINK

STRADA VĂMII Nr. 7

se va deschide în 1 Ianuarie 1914.

1-10

Automobil de inchiriat

pentru curse mai mici sau mai mari la

Mihail Mooser

BRAȘOV,
str Porții Nr. 39.

Telefon 354.

A V I S!

In lumea întreagă nu află nimeni:

Albituri Șurturi, Corsete, jupoane, bluse, basmal, dantel, perdele, pânza, haine de copii și barbați, diferite stoffe, cu prețuri foarte convenabile ca la:

Magazinul de Concurență

Brașov, Strada Porții Nr. 35

...? DE UNDE?...

SĂ NE PROCURĂM HAINELE
PENTRU TOAMNĂ ȘI IARNĂ?

Numai
Dela firma românească

GEORGE SZÖCS

In magazinul de croitorie modernă de bărbați
dați comaradele în

Brașov, Strada Mihael Weisz Nr. 10.
(In casele proprii) dacă doriți a vă înbrăca elegant și ieftin

La mine în prăvălie se găsesc stoffele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acest a pot vinde sub prețul original. 5-10

Pentru croială bună garantez

Bine voii a da o comandă de probă la mine, uzând de toate avantajele sus zise și văzându-Vă cu plăcere.

Cu stimă
GEORGE SZÖCS
croitor civil și militar.

Sunt prin lege.

A se feri de imitație.

Pentru TUSE, FĂGUȘEAȘI ȘI CATAR
nu este medicament mai bun ca

Menthomol Bonboane

are efect sigur, gust bun nu deranjează stomacul, promovează apetitul.

Impedecă tusea și slăbirea cordurilor vocii, de aceea se folosesc de cântăreți, actori, preoți și oratori. Indispensabile pentru fumători răcorind gura și depărtând mirosul de tutun.

Prețul 40 bani cartocul

Se capătă în toate farmaciile și drogueri. La cumpărare să fie atent la numirea „Menthomol”. Pe fiecare carton trebuie să fie col. Gonmi. 5-12

Fabrica: A. EGGER'S SOHN
K. u. K. Hoflieferant — Viena —

Cel mai bun cărbune din lume

este

Cărbunele englezesc Antrazit
se capătă la

Bernhard Einzig, Brașov, Str. Hirscher 2.

Tot ce o se capătă cărbuni de valon piusieni și Lupeni
cu prețurile de zi.

Se trimite prompt. 9-10   Telefon Nr. 37.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY

este o doctorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină catarul și peripneumonia, tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă difteritis, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boala de ficat, stomac intestine, colică, asthmă, congestivă, acraala în gât, etc. Vindecă tranșii, hemoroide. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delatună mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, goliță etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, gurgui, arsuri, degerături, rae. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grazează influența, colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzensel-Apotheke
des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 duble sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b.
La comanda mai mari prețuri seazăute.

Alifia Centifolia veritabilă.

oprește și vindecă inveninarea sângelui, face operația de prisos. Se folosește: la stagnația corgerei laptelui de prisos, dureri de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oasa, rani, umflături de picioare și carie; rani de lovituri, contuzii, scoaterea corpurilor străine ca țandări de sticlă, aschii, năsip, atice, ghimpi etc., la umflături abscese, albuș, umflături de unghii, bășeci, rani la picioare, rani produse de arsuri degerături, umflături de gât, rani la copil etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. Fu gros la Drogueri: Thalmayr & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Rudanovits in Epestb Unde nu se adă depozit să se facă comanda direct la 28-50.

Schatzensel-Apotheke des A. Thiery in Pregrada bei Rohitsch

SFAT ȘI AJUTOR!

pentru cei ce sufer de indigestiuni, acraala de gât, constipație, dureri de stomac, imprevizate cu stăruie să folosească

BRADY

Picături de stomac
așa numite MARIAZELL.

Nu cumpărați imitații și falsificări de picături veritabile sunt cu marca de alăturare, subscrie C. BRADY și pachetate în hârtie roșie.

Se capătă în farmaciile, cu prețul de 80 bani și 1 K 60 bani. 6 sticle cu 5 Cor. 40 bani 3 sticle duble cu 4 Cor. 80 bani trimite franca producătoru.

C. BRADY, farmacia „König von Ungarn”
Wien. 1 Fleischmarkt 2 Depot 5.

6-11

E trist, dar adevărat

că azi există o mulțime de oameni, cu sângele și cu sucurile infectate, cari prin ușurința tinereței, prin rățaciri timpuri și obiceiuri proaste și-au distrus atât sistemul lor nervos cât și puterile spirituale. Ar fi timpul ca această stare grozavă să se sfârșească odată. Dar nu e de ajuns să îndrepiți cu suferințele tale către primul venit; bolnavul trebuie să aleagă un astfel de medic, care prin conștiință, vrednicia și experiența sa, să fie în stare să vindecă bolile fundamentale. Numai așa e cu putință să stărești bolile secrete. Pentru împlinirea acestui scop nobil cel mai nimerit este celebru institut al specialistului Dr. PALOCZ, Profesor de Higienă, doctor em. al spitalelor. Fără nici o împiedecare a meseriei, Dr. PALOCZ întrebunțează la bolile cele mai grele și cele mai vechi metoda sa specială cu succes sigur, datorită practicei sale uriașe și anume la: Sucurile corpului stricate, sifilis, boli de bășică și canal, boli de nervi și de măduva spinării, consecințele sifilisului și ale onaniei, poalele albe, imotenței, a începutului de neurastenii, Hemoroizi, boli de sânge și de piele, ca și toate bolile sexuale de femei. Depărtarea nu împiedecă de loc tratamentul. Dacă cuiva e imposibil să se prezinte personal, atunci i se trimite gratuit informațiuni lămurite, scrise, sub păstrarea celui mai mare secret, cum ar putea acasă, sigur, fără întreruperea funcțiunii sale, să fie vindecat. (In scrisoare trebuie trimisă și o marcă pentru răspuns) Scrieți încă azi

Doctorului PALOCZ, Medic specialist, Budapesta, IV. Muzeum-Körut 13.

Caut ca să cumpăr

Coarne tari de Căprioare și Căprioare.

Vând puști cu 2 țevi Express cal. 12mm în stare bună. Pușcă ideală la vânzătoare de țevi sălbatici. (Primesc ca plată și coarne de Căprioare și Căprioare.)

GEORG PIEPER
Rucăr. (România) 1-2

A V I S.

Ein cauza strămutării vând mobilarul din 2 odăi, precum și mobile gata din atelier.

Separat se vinde o mașină de abur și una de dalte, se pot cumpăra și celelalte unelte pentru mașini, dar numai la olaltă.

Kőhegyi
BRAȘOV, Strada Castelului Nr. 60.

A V I Z.

Am onoarea a aduce la cunoștință Onor. public că transformez oricare

Sobă de Căhali,

în sobe cu ardere continuă. — Executare solidă.

Johan Baldauf, fochist de sobe,
Brașov, Strada Porții Nr. 49

Cetiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

„VIGYÁZZ”

Prezervative impregnate cu

Sublimat pentru bărbați

Prețul duzina cu 4. 6. 7. 8. cor!
Trimitere directă

Turul fabrică de bandaje

Budapest II. Erőd-utca 16

5-10

Mare Magazin

cu

Covoare Linoleum, Perdele.

in asortiment bogat.
Comanda cu poșta se efectuează imediat.

Mare magazin de mărfuri.
Emanuel Mayer & Cie.
11-50 Târgul grăului 9.

Ștose de rochi

Barhent.

Boa de blană,

Manșoane

recomandă cu preț ieftin
Fritz Prediger,
Strada Porții 8. 10-100